

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
HUZURIDAGI KASBIY TA‘LIM AGENTLIGI
KASBIY TA‘LIMNI RIVOJLANTIRISH INSTITUTI**

**O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA‘LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG
KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN Paxtaga
BIRLAMCHI ISHLOV BERISH TEXNOLOGIYASI FANIDAN MALAKA
TEST SINOVI TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI**

Toshkent – 2026

O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA’LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN Paxtaga BIRLAMCHI ISHLOV BERISH TEXNOLOGIYASI FANIDAN MALAKA TEST SINOVI TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

I. Maqsad

Mazkur test varianti tafsilotining maqsadi kasbiy ta’lim fanlarini bilish darajasini baholashning malaka toifalarini berish test tizimi doirasida Paxtaga birlamchi ishlov berish texnologiyasi fani talabgorlarining bilim darajasini aniqlash va sertifikatlash uchun qo‘llaniladigan test varianti formati (topshiriqlar soni, turi, vaqt me’yori), fan mazmuni tarkibi, kognitiv ko‘nikma darajalari, baholash mezonlari va talabgorlarning tayyorgarlik darajasiga qo‘yiladigan talablarni belgilashdan iborat.

II. Me’yoriy asoslar

1.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentabrdagi “**Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida**”gi 572-sonli Qarori.

III. Baholash qamrovi: mazmun sohalari

Paxtaga birlamchi ishlov berish texnologiyasi

1. Paxta xom ashyosini tayyorlash jarayonlari;
2. Paxta xom ashyosini saqlash jarayonlari;
3. Paxta xom ashyosini qayta ishlashda ishtirok etadigan texnologik uskunalari;
4. Paxta va paxta mahsulotlariga qo‘yilgan standart talablari;
5. Urug‘lik chigit tayyorlash texnologik uskunalari;

IV. Baholanadigan mazmun sohalar va konstruktlar

T/r	Mazmun sohalar	Konstruktlar	Testlar soni
1	Paxta xom ashyosini tayyorlash jarayonlari	Paxta xom ashyosini tayyorlashda undan olinadigan mahsulotlar sifatiga ta'siri muhim ahamiyat kasb etganligi uchun uning tayyorlashdagi bosqishlarini, qo'yiladigan talablarini bilish, farqlash hamda hayotiy vaziyatlarda tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'ladi.	8 ta
2	Paxta xom ashyosini saqlash jarayonlari	Paxta xom ashyosini saqlashda qabul qilingan paxta xom ashyosining sifatli saqlash yo'qotishlar oldini olish to'g'risida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi, xom ashyoning sifatli saqlanishi va qayta ishlashda mahsulot chiqishiga o'z ta'sirini ko'rsatadi. Paxta g'arami va omborlarda paxtani saqlash ustini yopishdi brezent ta'minoti qirg'ish- tarash paxta g'aramidagi haroratini doimiy o'lchab borish to'g'risidagi bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi.	6 ta
3	Paxta xom ashyosini qayta ishlashda ishtirok etadigan texnologik uskunalari	Paxta xom ashyosini qayta ishlashda ishtirok etadigan texnologik uskunalari ish unumdorligi paxta va paxta mahsulotlarining chiqish uning sifat ko'rsatkichlariga ta'sir qiladigan omil hisoblanadi. Bugungi kunda reyestrda kiritilgan o'rta tolali va ingichka tolali navlarni qayta ishlashni o'rganish va paxta mahsulotlarining tahlil qilish sohasidagi fan amaliyotidagi yutuqlar innovatsion texnologiyala, xorijiy davlatlar tajribasi va so'nggi ma'lumotlarni tahlil qilish bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi.	10 ta
4	Paxta va paxta mahsulotlariga qo'yilgan standart talablari.	Paxtani qayta ishlash korxonalarida paxtani qabul qilish, saqlash, qayta ishlash va mahsulotlarni iste'molchilarga jo'natishda Davlat standarti talablari joriy etilgan. Bu standart talablari ishlab chiqarish jarayonidan olinadigan mahsulotlarga sifatini baholaydi standart talablarini bilish nazariy va amaliy bilim oladilar. Paxta va paxta mahsulotlariga qo'yilgan standart talablarini bilish va so'nggi ma'lumotlarni tahlil qilish bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi.	12 ta
5	Urug'lik chigit tayyorlash texnologik uskunalari	Paxtachilik sohasida urug'lik chigit ekish uchun tayyorlanadi. Urug'lik chigit tayyorlashda energiya mablag' va resurs tejovchi texnologiyalarni qo'llash, undan samarali foydalanishi, tayyorlashda zamonaviy usullarini qo'llash, kimyoviy preparatlar bilan ishlov berish xo'jaligida xususan paxtani muddatlarida navi va avlodlari bo'yicha muddatlarida ekishni joriy etish ko'nikmalarga ega bo'ladi.	4 ta

V. Baholanadigan kognitiv ko'nikmalar va taqsimoti

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Ulushi (%)
1.	Bilish	Fanga doir nazariy ma'lumotni, atama va qoidalarni eslab qolish, tushunish, nazariy jihatdan tahlil qila olish	20 %

2.	Qo'llash	O'zlashtirgan nazariy bilim va tushunchalarni yangi kontekstlarda (ta'limiy, muammoli vaziyat va pedagogik-psixologik holatlarda) ishlata olish	60 %
3.	Mulohaza qilish	Muayyan faktlar, dalillar va normalarni mantiqiy bog'liq tarzda tahlil qilib, jarayonlarning ketma-ketligini farqlab, vaziyatni analiz qilib, xulosalar chiqara olish	20 %

VI. Test turlari va taqsimoti

T/r	Test turi	Izohi
1.	Y1	To'rtta variantdan bittasi to'g'ri bo'lgan muqobil javobli yopiq test
2.	Y2	Tartiblangan bir nechta javoblardan to'g'rilarni topishni talab qiladigan muqobil javobli yopiq test
3.	Y3	Moslashtirishni talab qiladigan yopiq test
4.	Y4	Gap yoki jarayonlarni to'g'ri ketma-ketlikda joylashtirish talab etiladigan yopiq test

VII. Baholash mezonlari va ajratilgan vaqt

Test topshiriqlari umumiy 80 ball bilan baholanadi.

Har bir to'g'ri javob 2 ball, noto'g'ri javob esa 0 ball bilan baholanadi.

Test topshirig'ini bajarish uchun 80 daqiqa vaqt me'yori belgilanadi.

VIII. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

IX. Tavsiya etilgan adabiyotlar

1. Paxtani dastlabki ishlash bo'yicha spravochnik. Omonov F.B. tahriri ostida. – T.: Voris, 2008.

2. Paxtani qayta ishlashning muvofiqlashtirilgan texnologiyasi. Zikiryoiev E.Z. tahriri ostida, Darslik – T.: Mexnat, 2002. - 437 b.

3. Zikiryoiev E.Z. "Paxtani dastlabki qayta ishlash", Darslik – T.: Mexnat, 2002. - 320 b.

4. Yakubov M.M., va boshkalar. Paxtani tayyorlash va saqlash texnologiyasi (ma'ruza matnlari). - T.: ToshDAU, 2002.

5. Paxtani qayta ishlash atamallari va ta'riflari. O'zDST 581. 2002.

6. Babadjanov M.A., Gapparova M.A., Ruzmetov M.E. – Tarmoq texnologiyasi va jihozlari. / uquv qo‘llanma. TTESI, 2012. 154 bet.

7. Babajanov M.A. - Texnologik jarayonlarni loyixalash. Toshkent «CHulpon», 2009, -199 bet.

8. Salimov A.M - Tolani dastlabki ishlash texnologiyasi va mashinalari: / – Toshkent: «Iqtisod-Moliya», 2010. – 184 b.

9. Salimov A.M., Axmatov M.A. - Paxtaga dastlabki ishlov berish: / – Toshkent: «Bilim», 2005. – 176 b.

10. Paxta-to‘qimachilik klasterlari va kooperatsiyalar tizimidagi paxta tozalash korxonalarida paxtani tayyorlash va mahsulotlarni ishlab chiqarish haqida boshlang‘ich hisob-kitobni yuritish bo‘yicha yo‘riqnoma Tolali ekinlar ilmiy tadqiqot instituti Toshkent 2025. 96 b.

**Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to‘g‘ridan - to‘g‘ri manbalardan olinmaydi. Malaka sinoviga tayyorgarlik ko‘rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko‘ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.*